

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Advies, Support en Kennis

Onderwerp:

Uitvoeringsplan Uitdaagrecht

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 5-11-2024
Notanummer : 2024-647
Datum : 5-11-2024
Programma : 01 - Burger en bestuur
Portefeuillehouder : Wethouder Wijnhoud,

Bijlage(n) : Uitdaagrecht_2024.pdf

Parafering

28-10-2024: Programmamanager28-10-2024: Wethouder

Agendering

* 30-10-2024: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

5-11-2024

B & W d.d.: 5-11-2024

Besluit

1. het Uitvoeringsplan Uitdaagrecht vast te stellen
2. de raadsmededeling vast te stellen
3. de raadsmededeling en het Uitvoeringsplan aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

In het Participatiebeleid (april 2023) staat dat we de komende jaren verder ervaring opdoen met het uitdaagrecht. Dit recht biedt inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om zelf publieke taken uit te voeren. Initiatiefnemers dagen de overheid uit als zij denken een taak beter, anders, met meer maatschappelijk draagvlak of goedkoper te kunnen uitvoeren. Ze voeren een dienst of taak helemaal zelf uit en zijn ook zelf verantwoordelijk. Om initiatieven op een eenduidige manier te kunnen behandelen, is het Uitvoeringsplan Uitdaagrecht nodig. Hierin leggen we de voorwaarden voor het uitdaagrecht vast, de werkwijze en het proces dat gevolgd wordt en de wijze van beoordeling en besluitvorming. Het uitvoeringsplan is een nadere uitwerking van het Participatiebeleid.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid bieden om zelf publieke taken uit te voeren als deze taken beter, anders, met meer maatschappelijk draagvlak of goedkoper uitgevoerd kunnen worden.

Kader

Participatiebeleid gemeente Deventer (februari 2023)

Participatieverordening gemeente Deventer (februari 2023)

Visie Leefomgeving (februari 2014)

Betrokken partijen en participatie

In het kader van het opstellen van het Participatiebeleid (april 2023) is in 2021 een enquête uitgevoerd onder het Digipanel Deventer. Hieruit blijkt dat inwoners het belangrijk vinden betrokken te worden bij het maken en uitvoeren van beleid. Dit geldt met name bij plannen voor hun eigen wijk of dorp. Met het uitdaagrecht krijgen zij een extra mogelijkheid zelf gemeentelijke taken over te nemen als deze taken beter, anders, met meer maatschappelijk draagvlak of goedkoper uitgevoerd kunnen worden.

Intern is het uitvoeringsplan afgestemd met het programma Leefomgeving en met de wijkmanagers.

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

- * Vanuit de wet Versterking participatie op decentraal niveau zijn gemeenten verplicht het uitdaagrecht vorm te geven.
- * Het Uitvoeringsplan Uitdaagrecht is een nadere uitwerking van het Participatiebeleid.
- * Met het uitdaagrecht krijgen partijen in Deventer een extra mogelijkheid om invloed uit te oefenen op hun directe leefomgeving.

Argumenten tegen:

- * Het uitdaagrecht kan ongelijkheid tussen inwoners versterken. Goed georganiseerde en beter opgeleide groepen inwoners hebben meer kans om succesvol taken van de gemeente over te nemen.
- * Initiatiefnemers kunnen te maken krijgen met onvoorziene kosten of andere problemen, waardoor de gemeente moet ingrijpen om de continuïteit en kwaliteit te waarborgen.

Financiële consequenties en dekking

Het budget voor inwoners voor de uitvoering van de taak wordt verstrekt vanuit het begrotingsprogramma waaronder de taak valt.

Het overnemen van een gemeentelijke taak vereist vooraf veel overleg en resulteert in het opstellen van een overeenkomst. Voor het dekken van de interne kosten die hiervoor gemaakt worden is eenmalig € 100.000 euro beschikbaar in programma Burger en Bestuur.

Openbaarmaking en communicatie

Via de gemeentelijke website en de wijkmanagers vinden potentiële initiatiefnemers meer informatie.

Aanpak en uitvoering

Na vaststelling wordt het uitvoeringsplan Uitdaagrecht gedeeld onder interne collega's.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Uitvoeringsplan Uitdaagrecht		
Nummer	2024-647	Portefeuillehouder	Wethouder Wijnhoud,
Team	DEV-ASK	Datum	5-11-2024

Inleiding

In het Participatiebeleid (april 2023) staat dat we de komende jaren verder ervaring opdoen met het uitdaagrecht. Dit recht biedt inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om zelf publieke taken uit te voeren. Initiatiefnemers dagen de overheid uit als zij denken een taak beter, anders, met meer maatschappelijk draagvlak of goedkoper te kunnen uitvoeren. Ze voeren een dienst of taak helemaal zelf uit en zijn ook zelf verantwoordelijk. Om initiatieven op een eenduidige manier te kunnen behandelen, is het Uitvoeringsplan Uitdaagrecht opgesteld. Dit uitvoeringsplan is een nadere uitwerking van het Participatiebeleid.

Kader

Participatiebeleid gemeente Deventer (april 2023)
Participatieverordening gemeente Deventer (april 2023)
Visie Leefomgeving (februari 2014)

Kern van de boodschap

Het uitdaagrecht biedt inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om zelf publieke taken uit te voeren. Initiatiefnemers dagen de overheid uit als zij denken een taak beter, anders, met meer maatschappelijk draagvlak of goedkoper te kunnen uitvoeren. In het Uitvoeringsplan Uitdaagrecht leggen we de voorwaarden voor het uitdaagrecht vast, de werkwijze en het proces dat gevolgd wordt en de wijze van beoordeling en besluitvorming.

Nadere toelichting

In 2023 is de wet Versterking Participatie op Decentraal Niveau aangenomen. In deze wet is opgenomen dat gemeenten het uitdaagrecht vorm moeten geven. In Deventer hebben we in de afgelopen jaren op enkele plekken al ervaring opgedaan met het uitdaagrecht, maar waren de voorwaarden nog niet beschreven. Dit hebben we nu gedaan in het Uitvoeringsplan Uitdaagrecht. In het uitvoeringsplan (zie bijlage) geven we aan dat uitdaagverzoeken ingediend kunnen worden door een (georganiseerde) groep bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden die lokaal actief zijn of een lokaal belang hebben. Verder is duidelijk omschreven welke onderdelen een verzoek moet bevatten en welke taken wel en niet overgenomen kunnen worden. Ook wordt aangegeven welk proces een aanvraag doorloopt, hoe de aanvraag wordt beoordeeld en op welke wijze er een besluit genomen wordt.

Daag jij de gemeente uit?

Het overnemen van een gemeentelijke taak

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Indienen van een initiatief	4
2.1	Wie kunnen initiatieven indienen.....	4
2.2	Aan welke eisen moet een initiatief voldoen.....	4
2.3	Het proces in beeld.....	5
3.	Wanneer is overname van gemeentelijke taken niet mogelijk	5
4.	Beoordeling van een initiatief.....	6
4.1	De initiatieftafel	6
4.2	Besluitvorming	6

1. Inleiding

De gemeente voert allerlei taken uit in de stad. Van afval inzamelen, het opnieuw inrichten van wijken tot onderhoud van het groen en beheer van speeltuinen. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties die denken dit beter of op een andere manier te kunnen, kunnen zelf het initiatief nemen en gebruikmaken van het zogenaamde uitdaagrecht. Zij mogen het initiatief nemen om taken van de gemeente over te nemen als zij denken die slimmer, handiger, goedkoper en/of sneller uit te kunnen voeren.

Met het uitdaagrecht krijgen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de kans om de uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen. Ze voeren een dienst of taak helemaal zelf uit en zijn ook zelf verantwoordelijk. Bijvoorbeeld het beter benutten van een sportzaal. Initiatiefnemers doen samen met de sportvereniging een voorstel voor gebruik van de zaal en overname van het beheer. Of ze nemen voor een aantal jaren het beheer en onderhoud van het groen in een straat of buurt over. Ze maken een plan, zoeken draagvlak in de buurt en dienen het initiatief bij de gemeente in.

Wet versterking participatie op decentraal niveau

Dit uitvoeringsplan Uitdaagrecht is een nadere invulling van het Deventer Participatiebeleid. Om de betrokkenheid van inwoners bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente te versterken, is iedere gemeente verplicht vanuit de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau participatiebeleid op te stellen. Ook het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, is in de Wet versterking participatie op decentraal niveau wettelijk verankerd. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van een taak over te nemen.

2. Indienen van een initiatief

2.1 Wie kunnen initiatieven indienen

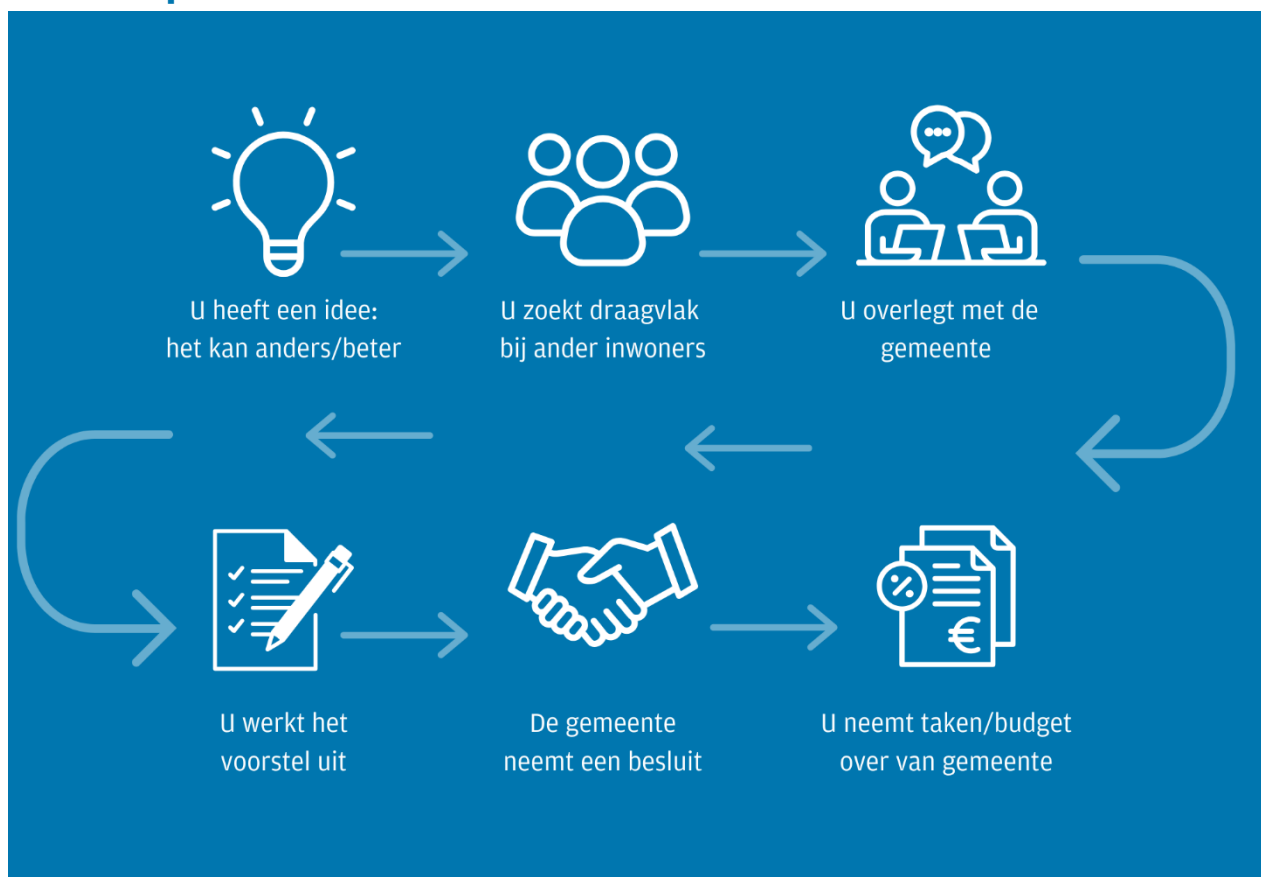
Initiatieven kunnen worden ingediend door een (georganiseerde) groep bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden die lokaal actief zijn of een lokaal belang hebben. Om structurele taken en de daarbij behorende budgetten over te nemen, is een rechtspersoon nodig (stichting, vereniging of bedrijf). De initiatiefnemers moeten aantonen dat hun initiatief op draagvlak kan rekenen; in de buurt of onder de doelgroep waarop het initiatief zich richt. En zij staan open voor ondersteuning vanuit de gemeente voor het verbeteren van de organisatie. De initiatiefnemers willen de taak voor meerdere jaren overnemen.

2.2 Aan welke eisen moet een initiatief voldoen

Een initiatief voor het overnemen van een gemeentelijke taak bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- omschrijving van de gemeentelijke taak die de initiatiefnemers willen overnemen;
- uitleg waarom en hoe de initiatiefnemers deze taak beter, anders, met meer maatschappelijk draagvlak en/of goedkoper kunnen uitvoeren;
- het aantal jaren dat de initiatiefnemers de taak willen overnemen;
- duidelijkheid over de betrokkenheid, kennis of ervaring van de initiatiefnemers;
- aantoonbaar draagvlak onder belanghebbende inwoners, lokale ondernemers en/of maatschappelijke partijen;
- indicatie van de kosten van de volledige uitvoering van het takenpakket;
- omschrijving van hoe de initiatiefnemers met de gemeente willen samenwerken of ondersteuning nodig hebben;
- inzicht in hoe de kwaliteit en de uitvoering van de taak op de langere termijn kan worden geborgd.

2.3 Het proces in beeld

De wijkmanager is vaak de eerste contactpersoon voor de initiatiefnemer en zoekt binnen de gemeente contact met betreffende programma. De initiatieftafel behandelt het voorstel van de initiatiefnemer. Gaat het om een omvangrijk initiatief met een begroting boven de 50.000 euro, dan wordt advies gevraagd aan een inkoopadviseur. De overeenkomst/beschikking wordt opgesteld en getekend door betreffende programmamanager. Programma en initiatiefnemers maken afspraken over reguliere afstemming in de komende jaren.

Elk initiatief is maatwerk en kent daarom zijn eigen doorlooptijd.

3. Wanneer is overname van gemeentelijke taken niet mogelijk

Bij elk voorstel moeten we rekening houden met het algemeen belang en ieders veiligheid. Daarom is het soms niet mogelijk een gemeentelijke taak over te nemen, bijvoorbeeld:

- wettelijke taken die alleen door een overheid kunnen worden uitgevoerd, zoals gemeentelijke belasting heffen of het werk van de hulpdiensten, vallen buiten het recht;
- als het belang van het uitdaagrecht niet opweegt tegen het algemeen belang of het belang van de verantwoordelijkheid van de gemeente voor kwetsbare groepen in de samenleving. Denk hierbij aan bomen, speeltoestellen en parkeerplaatsen.

Een volledig overzicht staat in de Participatieverordening, hoofdstuk 5: [Participatieverordening gemeente Deventer 2023 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#).

De gemeente houdt regie op de hoofdinfrastructuur, cultuurhistorisch erfgoed en gebieden met een groot maatschappelijk belang. De mogelijkheid voor initiatieven in deze gebieden wordt altijd eerst afgestemd met het betrokken gemeentelijke beleidsprogramma. De programmamanager adviseert vervolgens het college van burgemeester en wethouders:

- binnenstad;
- de parken en grote groengebieden, waaronder Rijsterborgherpark, het Nieuwe Plantsoen, het Worpplantsoen, Douwelerkolk, Gooikers park en het Zandweteringpark;
- winkelcentra.

4. Beoordeling van een initiatief

Vaak hebben initiatiefnemers al vóór het indienen van een initiatief contact met de wijkmanager. Deze wijst de initiatiefnemer op de eisen aan een initiatief en betreft de betreffende programmamanager. Die maakt zo snel mogelijk duidelijk wat de budgetten zijn die horen bij de gemeentelijke taak.

4.1 De initiatieftafel

Via de wijkmanager kan het initiatief worden ingediend bij de initiatieftafel. Aan de initiatieftafel nemen ambtenaren deel vanuit verschillende invalshoeken. Denk aan wijkbeheerders, ontwerpers, medewerkers van Spelen, Groen en Verkeer. Zij adviseren aan de initiatieftafel integraal over het ingediende initiatief en geven advies aan de betreffende programmamanager. Deze bepaalt welke route het initiatief aflegt binnen de organisatie.

Om een initiatief te beoordelen, wordt naar verschillende zaken gekeken:

- Er moet een aantoonbaar 'voordeel' zijn op een of meer van de volgende aspecten: prijs, kwaliteit, maatschappelijk draagvlak.
- Het doel van het uitdaagverzoek moet duidelijk zijn benoemd.
- Bekostiging door de gemeente is een vorm van subsidieverstrekking. Daarom moet de initiatiefnemer een stichting, vereniging of bedrijf in het leven roepen voor het beheer van de ter beschikking gestelde budgetten en voor de verantwoording van beheer en uitvoering.

4.2 Besluitvorming

Als een initiatief aan de eisen in hoofdstuk 2 voldoet, dan ziet de besluitvorming er als volgt uit:

1. Het college van burgemeester en wethouders kijkt of initiatiefnemer voldoende heeft aangetoond de gemeentelijke taak beter of goedkoper te kunnen uitvoeren en of het doel van het initiatief duidelijk is.
2. Het college van burgemeester en wethouders beslist binnen twaalf weken -vanaf het moment van agendering op de initiatieftafel- op het initiatief.
3. De initiatiefnemer en het college van burgemeester en wethouders stellen een overeenkomst op (mandaat hiervoor ligt bij de programmamanager), waarin afspraken staan over onder andere
 - a. de taken;
 - b. het resultaat;
 - c. de kwaliteit;
 - d. het budget;

- e. de looptijd;
 - f. continuïteit;
 - g. rechtspersoonlijkheid;
 - h. aansprakelijkheid;
 - i. monitoring en (tussentijdse) evaluatie.
4. Als het college van burgemeester en wethouders positief besluit over het initiatief, zorgt de gemeente voor gepaste ondersteuning:
- a. een vaste contactpersoon van de gemeente vanuit het betreffende programma;
 - b. ondersteuning bij het maken van afspraken en vastlegging hiervan in een overeenkomst (zie punt 3).